

Duitsland

Gespecialiseerde rechtbanken - Duitsland

Op deze pagina vindt u informatie over het systeem van gespecialiseerde rechtbanken in Duitsland.

Arbeidsrechtbanken

Arbeidsrechtbanken behandelen arbeidsgeschillen die voortvloeien uit contractuele betrekkingen tussen werkgevers en werknemers (individueel arbeidsrecht). Ook behandelen ze geschillen tussen de partijen bij een collectieve overeenkomst, zoals vakbonden en werkgeversorganisaties (collectief arbeidsrecht), of tussen een werkgever en een ondernemingsraad.

De arbeidsrechtbanken (als rechtbanken van de deelstaten) zijn de gerechten van eerste aanleg. De zaken worden behandeld in kamers bestaande uit één beroepsrechter en twee lekenrechters, waarvan de ene de werknemer(s) vertegenwoordigt en de andere de werkgever(s). Bepaalde beslissingen die geen deel uitmaken van de mondelinge procedure, worden door de beroepsrechter gegeven zonder dat de lekenrechters daarbij betrokken zijn.

De hogere arbeidsrechtbanken (ook rechtbanken van de deelstaten) doen uitspraak over beroepen tegen en klachten over de uitspraken van de arbeidsrechtbanken. Ook hier bestaan de colleges uit één beroepsrechter en twee lekenrechters (waarvan de ene de werknemer(s) vertegenwoordigt en de andere de werkgever(s)).

Beslissingen in laatste aanleg worden genomen door het [Bundesarbeitsgericht \(federale arbeidsrechtbank\)](#). De colleges van deze rechtbank bestaan uit één rechter-voorzitter, twee aanvullende beroepsrechters en twee lekenrechters (waarvan de ene de werknemer(s) vertegenwoordigt en de andere de werkgever(s)).

Administratieve rechtbanken

Voor het toetsen van administratieve besluiten zijn drie verschillende rechterlijke instanties bevoegd: de algemene administratieve rechtbanken, de sociale rechtbanken en de fiscale rechtbanken. Een belangrijk kenmerk van de algemene administratieve en de sociale en fiscale rechtbanken is dat ze *ex officio* (ambtshalve) werken. Volgens dat beginsel moeten de rechtbanken de feiten van de zaak op eigen initiatief onderzoeken (d.w.z. niet slechts op verzoek van een partij of op basis van door de partijen aangeleverd bewijsmateriaal), aangezien de materiële waarheid van de rechterlijke beslissing een kwestie van algemeen belang is.

Algemene administratieve rechtbanken

De algemene administratieve rechtspraak heeft een drievoudige aanleg.

1. In **eerste aanleg** zijn de Verwaltungsgerichte (administratieve rechtbanken) bevoegd.
2. In **tweede aanleg** is de hogere administratieve rechtbank van de betrokken deelstaat bevoegd – het zogenoemde Oberverwaltungsgericht of Verwaltungsgerichtshof,
3. en in **derde aanleg** het [Bundesverwaltungsgericht \(federale administratieve rechtbank\)](#).

De **Verwaltungsgerichte** zijn meestal bevoegd in eerste aanleg. De Oberverwaltungsgerichte of Verwaltungsgerichtshöfe zijn hoofdzakelijk beroepsgerechten, met als taak de uitspraken van de gerechten van eerste aanleg vanuit juridisch en feitelijk perspectief te toetsen. Enkele uitzonderingen daargelaten is het Bundesverwaltungsgericht een beroepsgerecht dat uitsluitend rechtsvragen onderzoekt (Revision).

De **algemene administratieve rechtspraak** is in beginsel bevoegd voor alle geschillen tussen overheidsinstanties en particulieren met betrekking tot de correcte toepassing van bestuurswetten en verordeningen. In plaats van de administratieve rechtbanken zijn de algemene rechtbanken echter bevoegd als de overheid niet als overheidsentiteit, maar als een particulier bedrijf bij de zaak betrokken is. Dit geldt voor alle geschillen die uit dergelijke activiteiten voortvloeien. Daarnaast zijn geschillen die wettelijk zijn toegewezen aan een andere rechtbank (zoals de fiscale rechtbanken, de sociale rechtbanken of de algemene rechtbanken), uitgezonderd van de algemene administratieve rechtspraak.

Beslissingen binnen de administratieve rechtspraak worden genomen door colleges van rechters. De Verwaltungsgerichte bestaan gewoonlijk uit drie beroepsrechters en twee lekenrechters. De colleges van Oberverwaltungsgerichte en Verwaltungsgerichtshöfe bestaan doorgaans uit drie beroepsrechters. Het college van het Bundesverwaltungsgericht bestaat veelal uit vijf beroepsrechters. Bij de Verwaltungsgerichte kunnen zaken aan één rechter worden voorgelegd.

Sociale rechtbanken

De sociale rechtspraak heeft, net als de algemene administratieve rechtspraak, drie niveaus voor een goede verdeling van de taken. De sociale rechtbanken zijn gewoonlijk bevoegd in eerste aanleg. De 14 Landessozialgerichte (hogere sociale rechtbanken voor de deelstaten) zijn beroepsgerechten. Enkele uitzonderingen daargelaten is het [Bundessozialgericht](#), een beroepsgerecht dat uitsluitend rechtsvragen onderzoekt (Revision).

De sociale rechtbanken zijn voornamelijk bevoegd voor de behandeling van geschillen op het gebied van sociale zekerheid (pensioenen, ongevallen- en ziektekostenverzekeringen en verzekeringen voor langetermijnzorg), werkloosheidsverzekering, de basisvoorziening voor werkzoekenden en bijstand (met name sociale bijstand, uitkeringen in het kader van de Asylbewerberleistungsgesetz (wet inzake uitkeringen voor asielzoekers) en bepaalde kwesties in verband met de Schwerbehindertenrecht (wet inzake personen met een handicap). De colleges van de sociale rechtbanken bestaan uit één beroepsrechter en twee lekenrechters. De colleges van de Landessozialgerichte en het Bundessozialgericht bestaan uit drie beroepsrechters en twee lekenrechters.

Fiscale rechtbanken

De fiscale rechtspraak bestaat uit fiscale gerechten van eerste aanleg en het [Bundesfinanzhof](#) (federale financiële rechtbank), dat als hoogste gerecht van beroep uitsluitend rechtsvragen behandelt. Tot de bevoegdheid van de fiscale rechtspraak behoren vooral geschillen met betrekking tot openbare heffingen en belastingen en douanezaken. De colleges van de fiscale rechtbanken bestaan uit drie beroepsrechters en twee lekenrechters. Het college van het Bundesfinanzhof bestaat gewoonlijk uit vijf beroepsrechters. Bij de fiscale rechtbanken kunnen zaken aan één rechter worden voorgelegd.

Andere gespecialiseerde rechtbanken

Bundesverfassungsgericht

Het [Bundesverfassungsgericht](#) (federaal grondwettelijk hof) spreekt op federaal niveau recht over constitutionele zaken. Zijn arresten zijn gebaseerd op bepalingen van de Duitse grondwet (Grundgesetz). De meeste zaken die het Bundesverfassungsgericht behandelt, hebben betrekking op constitutionele klachten. Deze klachten worden ingediend door burgers die stellen dat hun grondrechten zijn geschonden door uitspraken van de rechter, overheidshandelen of rechtshandelingen. In het algemeen wordt een constitutionele klacht alleen in behandeling genomen als alle procedures bij andere bevoegde rechters al zijn doorlopen (dat wil zeggen, tegen beslissingen in laatste aanleg). Enkel in uitzonderlijke gevallen kan direct een constitutionele klacht worden ingediend tegen een rechtshandeling.

Er zijn verschillende andere soorten procedures. Het gaat onder meer om de abstracte en specifieke rechterlijke toetsing van een wet aan de grondwet en om procedures om na te gaan of de federale grondwettelijke autoriteiten zich aan hun bevoegdheden hebben gehouden. Bepaalde arresten van het Bundesverfassungsgericht kunnen rechtskracht krijgen. Het hof bestaat uit twee colleges (Senate), die elk bestaan uit acht leden. Het hof doet uitspraak in kamers, die elk bestaan uit drie rechters, of via een college, meestal zonder hoorzittingen.

Landesverfassungsgerichte/Staatsgerichtshöfe

De Landesverfassungsgerichte of Staatsgerichtshöfe (grondwettelijke hoven of hooggerechtshoven van de deelstaten) zijn de grondwettelijke gerechten van de respectieve deelstaten. Zij beslissen hoofdzakelijk over grondwettelijke geschillen binnen het deelstaatrecht (Landesrecht), waaronder ook hun oprichting, bestuur en bevoegdheid valt.

Verwante links:

[Bundesarbeitsgericht](#)

[Bundesverwaltungsgericht](#)

[Bundessozialgericht](#)

[Bundesfinanzhof](#)

[Bundesverfassungsgericht](#)

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken lidstaten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. De Europese Commissie aanvaardt geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid met betrekking tot informatie of gegevens in dit document. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.

Laatste update: 14/05/2021